

GUIDE

TIL SAMSKABELSE
AF UNDERVISNING MELLEM MUSEER
OG ERHVERVSUDDANNELSER



ARBEJDERMUSEET

INDHOLD

4	INTRO TIL GUIDEN
4	SÅDAN BRUGER DU GUIDEN
5	SAMSKABELSE
6	RAMMESÆTNING
8	MUSEET PÅ SKOLEN
10	ELEVER PÅ MUSEET
12	ÅBENHED OG JUSTERINGER

Produceret af:
©Arbejdmuseet i samarbejde med
Skoletjenesten – videncenter for eksterne læringsmiljøer
2024

Fotos:
Hannah Aurora Almstrup

KÆRE LÆSER

Den guide, du læser, er resultatet af et samarbejde mellem SOSU H, Skoletjenesten – Videnscenter for eksterne læringsmiljøer og Arbejdermuseet. Samarbejdet har først og fremmest handlet om at få elever på erhvervsuddannelser til at opleve museer som relevante institutioner samt udforske det felt af muligheder, der kan opstå, når man etablerer et gensidigt forpligtende samarbejde mellem museets medarbejdere og underviserne på erhvervsuddannelserne.

Samarbejdet har på mange måder gjort, hvad et godt projekt skal; forstyrret vante arbejdsgange, brudt sædvanlige arbejdsmønstre, skabt et helle, hvor det er muligt at tage chancer, udviklet nye metodikker, givet plads til fodfejl og har haft små og store sejre. I guiden har vi samlet vores bedste bud på, hvordan man kan etablere et godt og trygt samarbejde mellem museet og erhvervsuddannelsen og hvilke overvejelser, man bør forholde sig til i tilrettelæggelsen af de enkelte undervisningsforløb.

Blandt vores fund er fx: nødvendigheden af at arbejde med værtskab i mødet med eleverne; det kræver ikke meget, men det betyder alverden. At relevans og relationer hænger uløseligt sammen, og begge ting opstår, når vi på museet møder eleverne og deres fag med oprigtig nysgerrighed. Og endelig; at museerne

er en sand skattekasse af fortællinger og genstande, der kan gøre erhvervsuddannelsernes undervisning virkelighedsnær, levende og sanselig. Det vigtigste fund er måske, at uddannelsernes opbygning og elevernes forforståelse af museer som rum, kræver en anden didaktisk tilgang og planlægning end den, som museets medarbejdere kender fra andre brugergrupper som fx grundskoler og gymnasier. Det kan kræve mere tid at lære en ny brugergruppe at kende, men hvis man oprigtigt og reelt vil etablere relationer til eleverne og deres undervisere, så er tiden en investering, som alle får gavn af.

Det er vores forhåbning, at vi med guiden kan inspirere til endnu flere samarbejder mellem museer og erhvervsuddannelser over hele landet. Og at disse fører til flere undervisningsaktiviteter, der ikke kun giver eleverne nye perspektiver og tilbyder nye forståelsesrammer på dem selv og på deres fag, men som også placerer museerne som en naturlig institution for eleverne i de år, hvor de former deres både deres professionelle og personlige identitet, kulturvaner og fællesskaber.

En særlig tak til de mange elever på SOSU H som gennem de sidste år har bidraget generøst og nysgerrigt til samarbejdet, og til Slots- og Kulturstyrelsen for økonomisk støtte til projektet.

SAMSKABELSE

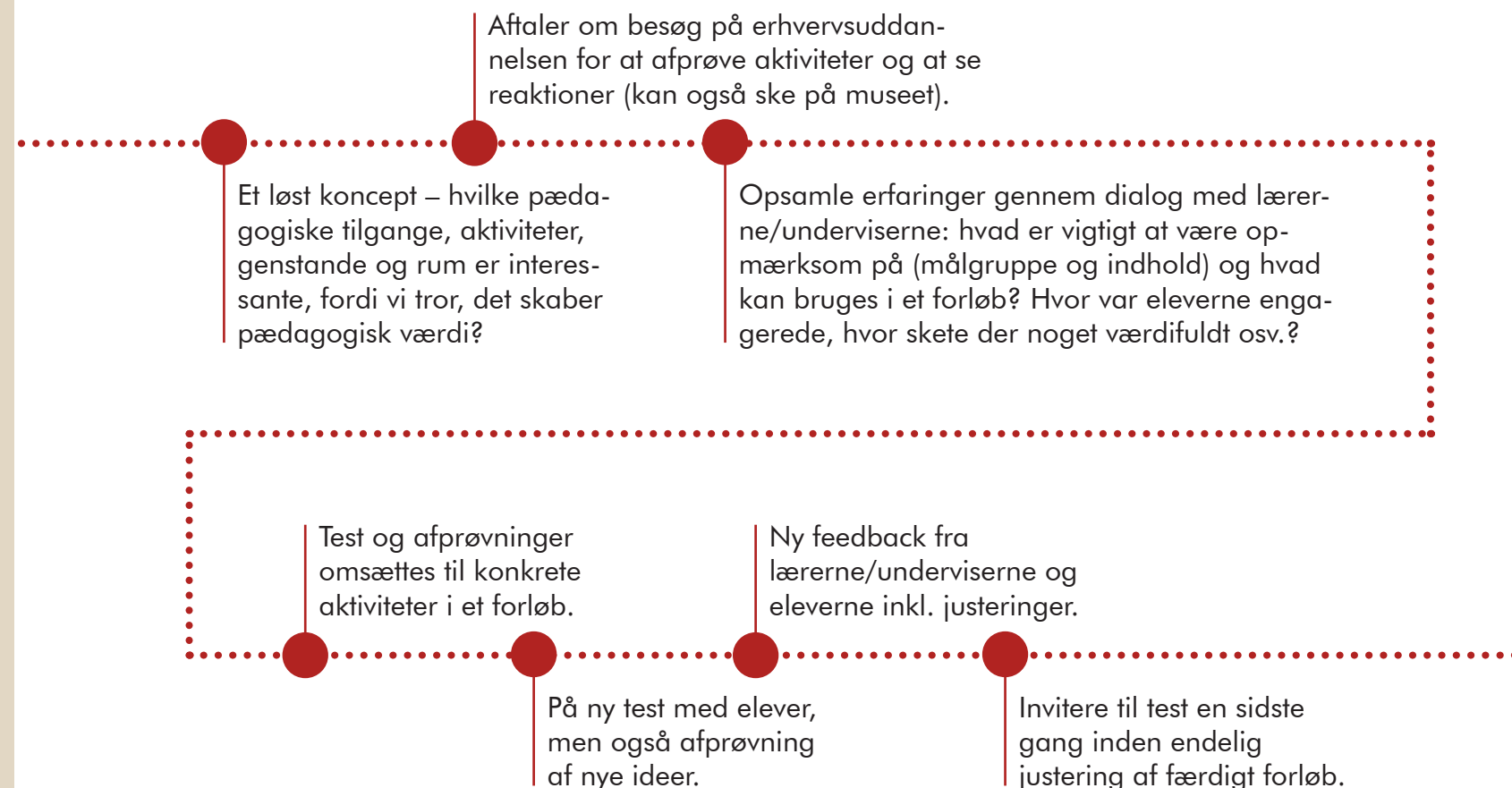
Samskabelse er en særlig form for udvikling af museumsundervisning. Ved samskabelse er der et tæt og kontinuerligt parløb fra idé til drift. Denne form for udvikling giver mulighed for at afprøve idéer til indhold, arbejdsmåder og aktiviteter til et forløb, man ønsker at udvikle.

Formålet kan være at museet får indsigt i en målgruppe, man ikke er så fortrolig med, som f.eks. erhvervsuddannelser, eller det kan være, at man skal udvikle

undervisning for første gang. Det giver også erhvervsuddannelser mulighed for at undersøge og erfare, hvilke potentialer der er i undervisning på museer.

Afsættet kan være rum, udstillinger, genstande eller tematikker, man ikke før har udviklet tilbud i. Opgaven er her at udvikle et helt nyt undervisningsforløb fra bunden, hvor elever og lærere inviteres ind så tidligt i processen, at der kun er skitser og idéer på bordet.

SÅDAN KAN DU TILRETTELÆGGE DIN PROCES



RAMMESÆTNING

UDARBEJD EN PROCESPLAN

En procesplan er afgørende for et succesfuldt samarbejde. Planen skal inkludere klare deadlines og opgaver, det skaber en god rammesætning og sikrer fremdrift. Det er vigtigt at tage hensyn til individuelle kalendere og organisatoriske årshjul. Særligt vigtigt er f.eks. datoer for optagelsen af nye elever på erhvervsuddannelse, hvornår eleverne er i praktikforløb samt deadlines for udstilling og undervisning på museet. Tidlig udarbejdelse af procesplanen er vigtigt, især hvis deltagerne ikke tidligere har arbejdet sammen. Procesplanen kan være noget så enkelt som et fælles beslutningsreferat med datoer fra et eller flere indledende møder, hvor der er blevet afstemt forventninger og koordineret kalendere og årshjul.

” Det er godt, hvis ledelse på museet og skolen er enige om formålet og har en fælles forståelse for hvad samarbejdet handler om. På erhvervsskoler er der ikke nødvendigvis den samme tradition for at bruge museerne. Så for mange vil det være noget helt nyt. Det er vigtigt at forankre det i organisationen. Og sådan noget tager bare tid.

- Underviser fra SOSU

” Procesplanen blev vores styredokument igennem hele vores samarbejde. Den var vildt vigtig og en rigtig god rettesnor og rammesætning. Vi lavede den sammen, så vi havde et fælles udgangspunkt og kunne tage højde for forhold på begge institutioner, som vi ellers ikke ville være opmærksomme på. Det hjalp os til at være skarpere på, hvad vi skulle, hvornår og hvad vi kunne forvente af hinanden.

- Undervisningsansvarlig
fra Arbejdmuseet

FORANKRE SAMARBEJDET I BEGGE ORGANISATIONER

Sørg for at der bliver etableret fælles forståelse på ledelsesniveau mellem erhvervsuddannelsen og museum i forhold til samarbejdets formål. Det skaber de bedste forudsætninger for at erhvervsuddannelsens lærere og museets personale kan fokusere på deres kerneopgaver: undervisningsdesign og elevernes faglige udvikling og læring. Samtidig sikrer en ledelsesmæssig forankring af samarbejdet, at flere kan deltage i projektet, og får interesse og mulighed for at bruge museer i deres undervisning på erhvervsuddannelsen.



VÆR ENIGE OM FÆLLES MÅL

Tydeliggør og del formål og mål for begge organisationer tidligt i samarbejdet. For eksempel kan museet ønske at engagere elever og lærere fra erhvervsuddannelser for at udvikle en udstilling eller kvalificere et undervisningsforløb, mens erhvervsuddannelsen prioritet måske er elevernes uddannelse og læring. Opnå fælles forståelse af målene gennem indgående kendskab til hinandens formål med samarbejdet. Museet bør forstå erhvervsuddannelsens lokale undervisningsplaner og elevernes deltagerforudsætninger, mens erhvervsuddannelsen skal forstå museets formål, ønsker for udstillingen og eventuelle specifikke pædagogiske tilgange i undervisningen.

” Vi har store hold på SOSU og det der med at finde nogle små hold til testforløb, kan være utrolig svært. Så når man skal have testet, så skal man være i god tid med beskeder, også fordi vi har en vekseldannelse, hvor eleverne pludselig er i praktik, eller pludselig er de overgået til hovedforløb, aktiviteter skal plottes ind i kalenderen i rigtig god tid, vi taler måneder i forvejen.

- Underviser fra SOSU H

” Det er tit, at man måske glemmer noget så banalt som et årshjul, men det er en erhvervsuddannelse, og det er ikke det samme som en gymnasial uddannelse. Der er fx optag flere gange om året, og der er forskellige uddannelsesretninger. Der var nogle ting i årshjulet, som var virkelig vigtige for os at få indsigt i, da de kræver en helt anderledes rammesætning. Det var afgørende for samarbejdet.

- Undervisningsansvarlig
fra Arbejdmuseet

MUSEET PÅ ERHVERVSUDDANNELSEN

VÆR OPMÆRKSOM PÅ EKSISTERENDE PRAKSISSE OG ARKITEKTUR

Det kan være en god idé for museumsunderviseren at tage hen til erhvervsuddannelsen, møde eleverne og teste elementer af undervisning. I den forbindelse er det vigtigt at være opmærksom på de eksisterende praksisser som kendetegner undervisningsmiljøet. Det kan være rummets indretning (fx hvordan borde og stole står), men også, hvordan eleverne interagerer i rummet og med hinanden. Tilpas undervisning og lokaler, så de støtter formål og pædagogiske intentioner med undervisningen på erhvervsuddannelsen. Brug f.eks. lidt tid på at vurdere undervisningslokalet inden undervisningen begynder og tilpas enten tilgang eller lav om på lokalets indretning.

” Det var tilrettelagt, så det var en del af elevernes undervisningsforløb. Det var test af aktiviteter som kunne indgå i det endelige forløb på museet, men aktiviteterne var også tænkt som et bidrag til vores lokale undervisningsplan. Det skaber rigtig meget sammenhæng at de kommer ud til os, ser erhvervsuddannelsen, og møder vores elever, der hvor de kommer på daglig basis.

- Underviser fra SOSU H

” Noget af det, der fungerede allerbedst ved at være på skolen, var, da de sad med genstande i hænderne. Så rådet herfra skal være, hvis man som museum tager ud på skolen, at man så tager noget af museet med på skolen. Der er en tryghed i at medbringe sin faglighed, eller dele af sin faglighed.

- Undervisningsansvarlig fra Arbejdermuseet

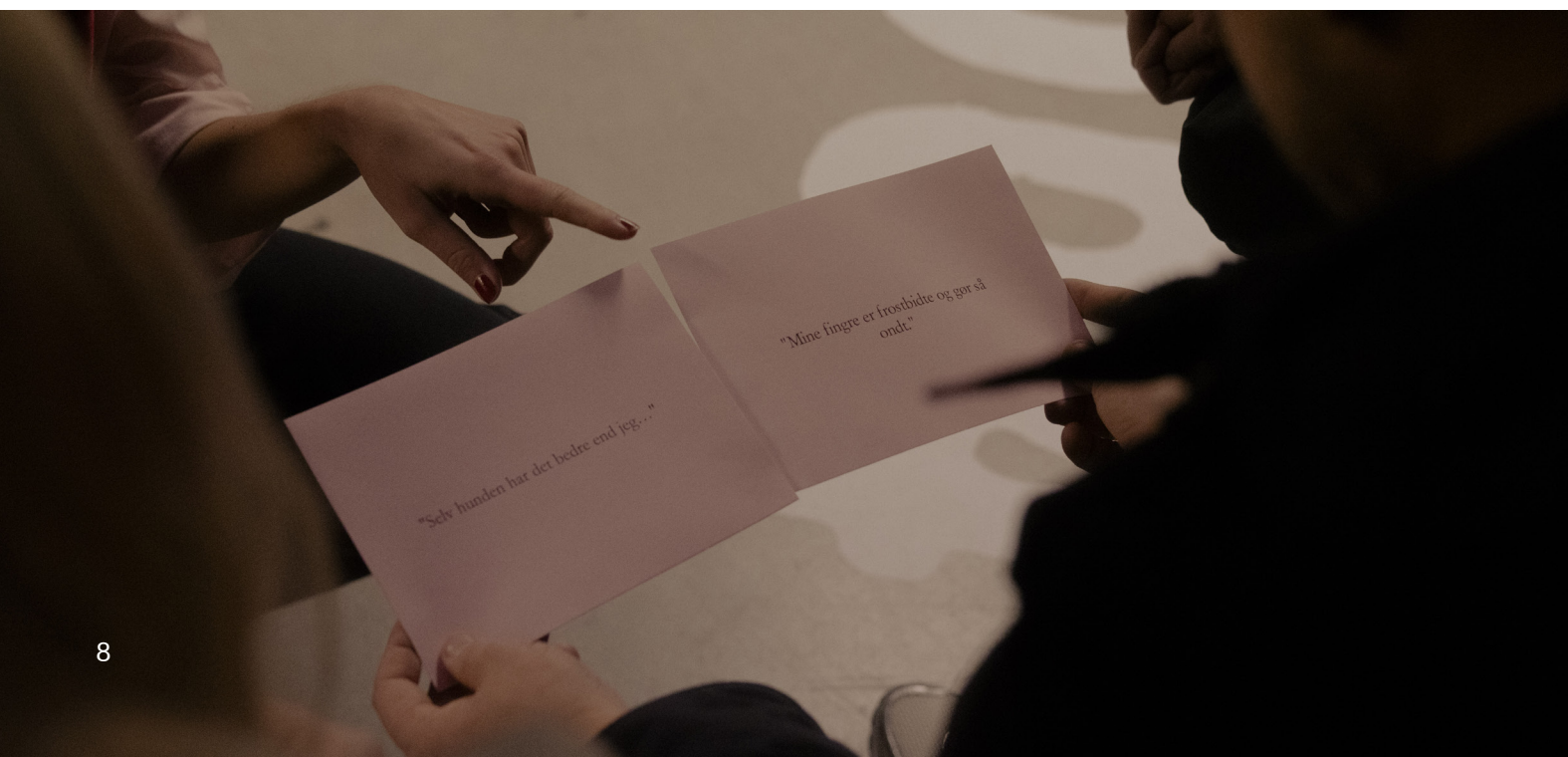
BRUG GENSTANDE OG REKVISITTER

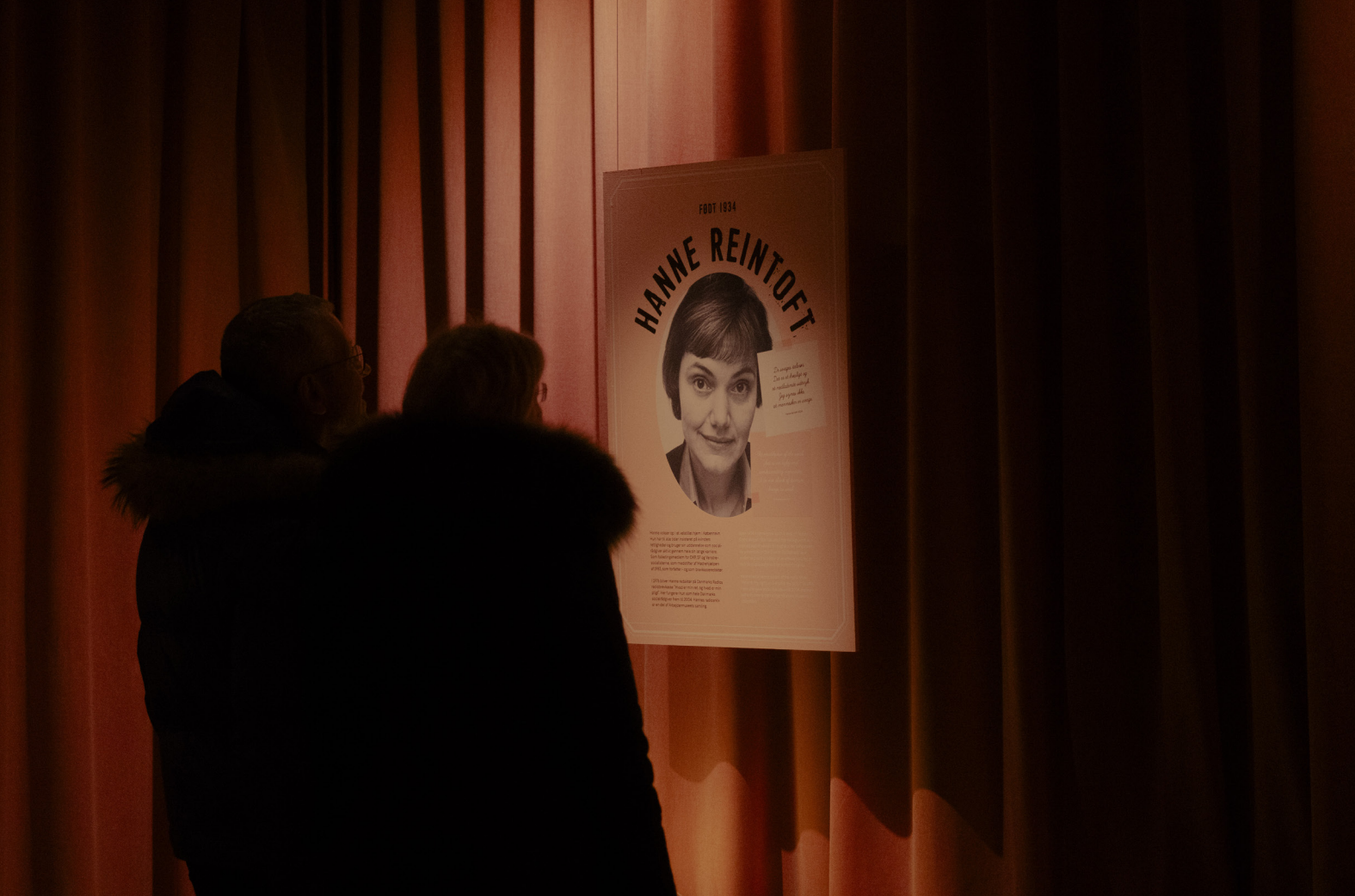
Tag museet med ud på erhvervsuddannelsen og styrk elevernes tværfaglige læreprocesser; genstande og rekvisitter fra museet kan være med til at forbinde viden, praksis og forskellige kontekster for eleverne. Genstande og rekvisitter giver også eleverne flere deltagelsesmuligheder og indgangsvinkler til undervisningens tema og det fremmer refleksion over egen faglighed og fagidentitet. Ved at medbringe genstande og rekvisitter kan museumsundervisere også gøre klasserummet til sit eget og skabe et brud med elevernes sædvanlige erfaringer af klasserumsundervisningen – hvilket fremmer deres opmærksomhed og motivation.

TILPAS MUSEUMSUNDERVISERROLLEN

På erhvervsuddannelsen ændrer museumsunderviserens rolle sig, da den skal tilpasses et andet undervisningsmiljø. Brug erhvervsuddannelseslærernes viden om målgruppen og undervisningsbetingelserne på erhvervsuddannelsen. Der er tale om en til tider vanskelig balancegang, for man skal som museumsunderviser både agere i et uvant og anderledes undervisningsmiljø, hvor museets sædvanlige rammer, indhold og genstande ikke længere er til stede – samtidig med at man repræsenterer museet og skal 'være noget andet' end det eleverne møder i hverdagen. Overvej f.eks. underviserrollen i forhold til at erhvervsuddannelser adskiller sig fra grundskolen ved at eleverne har en:

- praksisbaseret hverdag på erhvervsuddannelsen
- fysisk aktiv hverdag i værksteder
- fagligt orienteret sprogbrug
- spirende fagidentitet





ELEVER PÅ MUSEET

HAV VÆRTSKAB NÅR ELEVERNE BESØGER MUSEET FØRSTE GANG

Når museet udviser værtskab, føler eleverne sig værdsatte og at deres deltagelse er betydningsfuld. Ved at dyrke et åbent og uformelt miljø f.eks. ved første besøg, skabes der en imødekommen- de atmosfære. Dette er særligt relevant for voksne elever, der ofte kommer med forskellige baggrunde og forudsætninger – og måske ikke ser sig selv som elever i traditionel forstand. Værtskab kan være noget så simpelt som at tilbyde kaffe og te i forbindelse med besøget.

” Værtsskab er vildt vigtigt for få nye gæster og elever til at føle sig velkomne på museet. For det kan både være utrygt og uvant for dem at være der. Men når de bliver føler sig godt taget imod, set og anerkendt, åbner det også for deres engagement og deltagelse i undervisningen.

- Undervisningsansvarlig fra Arbejdmuseet

LAV BRUGERINDDRAGELSE TIDLIGT I PROCESSEN

Engager eleverne i museets undervisningsudvikling på et tidligt tidspunkt. Det giver mulighed for at afprøve koncepter og metoder samt identificere elementer, der kunne inkluderes i den endelige undervisning. Det bliver ofte tydeligt gennem feedback og observation fra workshops og tests, hvad der engagerer og animerer til deltagelse, hvorimod det er vanskeligt at forudsige, hvad der skaber resonans hos SOSU- eller erhvervsuddannelseselever fra forskellige uddannelsesretninger.

” Museet har inddraget os rigtig meget. Der har været stor fleksibilitet, stor nysgerrighed, og hele tiden justeringer. Det tætte samarbejde omkring justeringer er meget eksemplarisk. Vores fælles viden og summen af vores kompetencer er ret afgørende.

- Underviser fra SOSU H

VÆR SÆRLIG OPMÆRKSOM PÅ DELTAGERFORUDSÆTNINGER

Der er stor variation blandt elever på erhvervsuddannelser i forhold til alder, erfaring og viden. Det er afgørende, at museet har en dyb forståelse for deltagerforudsætninger hos de specifikke hold, der inddrages i undervisningsudvikling. Anvend forskellige undervisningsmetoder og tilgange for at skabe en inkluderende undervisning. Brug f.eks. visuelle og auditive formidlingstilgange for at differentiere og skabe flere deltagelsesmuligheder. Husk at forbinde indhold af workshops, tests og undervisning til elevernes fag og fagidentitet.

” Det sprog, eleverne møder på museet, skal være et sprog, de kender fra skolen. Det er vigtigt, da der er flere elever på erhvervsuddannelser, der har dysleksi eller er flersprogede. Vi har virkelig arbejdet meget med at skabe et enkelt, konkret og fagnært sprog, både i de skriftlige opgaver og i den mundtlige undervisning.

- Undervisningsansvarlig fra Arbejdmuseet

ÅBENHED OG JUSTERINGER

UDNYT SAMARBEJDETS MANGFOLDIGE FAGLIGHED

Gør brug af den brede og varierede viden samt kompetencerne fra både museets og erhvervsuddannelsens deltagere i samarbejdet. Ved at kombinere ekspertisen fra begge institutioner sikrer I bedst muligt, at undervisningen er fagligt relevant og opfylder formål og mål for elevernes uddannelse. Et åbent og tæt samarbejde mellem museet og erhvervsuddannelsen, hvor der er plads til fri dialog og anerkendelse af forskellige faglige perspektiver og formål, fremmer både kvaliteten af samarbejdet og undervisningen.

” Der var mange ændringer i forhold til tid og struktur, i forhold til før og efter forløbet, brugen af genstande, sproglige justeringer, reduktion af kompleksitet og i forhold til selve aktiviteterne.

- Undervisningsansvarlig
fra Arbejdermuseet

” De har været så hammergode til at være meget tydelige, sendt mails, fulgt op lige efter workshops. Det gør det meget konkret at tilpasse og justere. Selvom det kan være svært, synes jeg bare man skal give plads til det, åbne op for sin praksis.

- Underviser fra SOSU H

DEL OBSERVATIONER OG REFLEKSIONER

Hav en høj grad af løbende kommunikation i samarbejdet. Del fx løbende observationer og refleksioner fra workshops og test med hinanden i projektet. Lærere fra SOSU- og erhvervsuddannelser kan være særligt opmærksomme på om undervisningen på museet skal tilpasses f.eks. i forhold til deltagerforudsætninger, undervisningsmetoder, brug af genstande, varierede undervisningsformer og typer af aktiviteter. Museets personale kan være opmærksomme på om eleverne har brug for før- og efter-materiale som støtter deltagelse i selve forløbet og opsamling.

FLEKSIBEL PROCESSTYRING

Opdater og tilpas procesplanen og samarbejdets ramme. Vær åben over for at justere planen baseret på løbende evaluering og feedback fra alle involverede parter, så I sikrer en smidig og god gennemførelse af brugerinddragelse, udvikling og test af undervisningsforløb.

” Det skal være en fast del af ens arbejdsrutiner i synet på, hvordan man vil udvikle undervisning, at man tager runder og runder og runder og finder ud af, hvordan man kan forbedre undervisningen. Det er en investering i det produkt, man ender med. Som institution skal man have det som en fast del af sit format.

- Undervisningsansvarlig
fra Arbejdermuseet



Produceret af:
©Arbejdermuseet i samarbejde med
Skoletjenesten – videncenter for eksterne læringsmiljøer
2024

Fotos:
Hannah Aurora Almstrup

